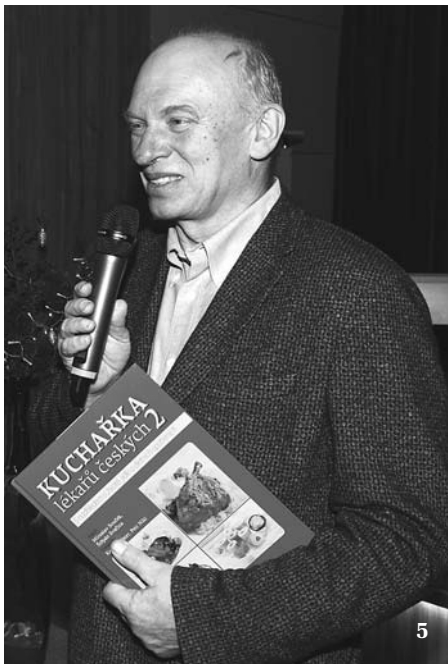

technologického a biomedicínského centra AV ČR a UK jsou zde, pokud vím, peníze jen na budovy, a nikoli na vybavení.

Když jsme u studentů, registruješ nějaké změny ve „výbavě“ příchozích ze středních škol anebo také změny ve společenské poptávce po určitých medicínských specializacích?

Vydali jsme se Ctíradem Johnem kdysi knížku O duši medika a mnoho přispívajících se shodlo na tom, že za totality byla medicína apolitický obor a studovalo ji mnoho chytrých lidí, kteří by normálně šli třeba na práva nebo na ekonomii. Průměrná kvalita přijímaných se dnes nepochybně zhoršila, ale možná tak 10–20 % přijatých studentů jsou velmi chytrí lidé s výraznou motivací a o kvalitu lékařské vědy v budoucnosti se určitě nebojím. Se specializacemi je to složitější. Dříve byly nejatraktivnější gynekologie a chirurgie. Dnes tomu tak není. Jsou to obory fyzicky náročné a ohrožené malým zájmem pro velkou zodpovědnost a strachem ze stížností a právních problémů. Máme obecně mnoho specializací, bylo jich až 80 a teď je základních kolem 40. To je zcela nezdramé z hlediska trhu práce, některé obory určitě zaniknou a zvítězí prevence nemocí. Proto je lepší, když je specializace širší. Kdyby mně bylo 25 let, rozhodně bych se dnes nezačal zabývat diabetologií a obezitologií. To jsou určitě nemoci, které do

50 let budou preventabilní. Základních oborů medicíny by mělo být kolem 20.

Během svého působení v čele ČLS JEP jsi začal moderovat nově založený Club JEP s hosty zvanými k diskuzním panelům na vybraná témata. Defilovala tam už dlouhá řada významných osob-

ností. Jaké jsou ohlasy po zhodnocení uběhlého období od založení?

Teď proběhl 24. club a bude vydána knížka s druhým tuctem setkání. Častá jsou i témata s přesahem do přírodních věd. Poslední bylo stárnutí, s účastí nejen lékařů geriatrů a odborníků na sociální lékařství, ale byl zde i prof. Jan Černý z přírodovědecké fakulty a diskutovalo se o mnoha společných rysech stárnutí lidí a zvířat. Přírodovědných témat však bylo více. Videozáznamy všech setkání jsou na webu ČLS a QR kódy z obou knížek umožní se i přímo podívat na příslušný club, který je v knize ve zkrácené formě. V zásobě máme kolem 10 témat na další debaty. Původně jsme mysleli na setkání 20–30 osob, ale covidová doba přinesla webové vysílání a dnes je obvykle přihlášeno skoro tisíc osob a řada záznamů má i následně vysoký počet zhlédnutí. ČLS má ale mnoho dalších důležitých aktivit – např. vydávání časopisů, pořádání sjezdů a seminářů nebo připomínkování vyhlášek a zákonů pro Ministerstvo zdravotnictví. Členských společností a spolků je 130 a členů 36 tisíc. Cluby JEP jsou jen taková třešnička na dortu.

Díky za všechny odpovědi – s přáním všeho dobrého do dalších let! S blahopřáním k jubileu se přidává srdečně také redakce Živy.

K dalšímu čtení např. Živa 2019, 6: CXXXVII–CXXXVIII.

Štěpán Svačina

Významný stomatolog a purkyňolog Otakar Brázda devadesátiletý

Dne 24. října 2022 se dožil 90 let doc. MUDr. Otakar Brázda, CSc. Narodil se v Praze, kde vystudoval gymnázium i lékařskou fakultu, na které promoval v r. 1956. Poté pracoval jako sekundární lékař Stomatologické kliniky LF Univerzi-

ty Karlovy v Hradci Králové. Velmi ho zde ovlivnila atmosféra pracoviště vedeného mimořádnou osobností prof. Leona Sazamy a rozhodl se pro dráhu klinického pracovníka a vysokoškolského učitele. Po třech letech se vrátil na pražskou lékařskou fa-

kultu, kde střídavě pracoval na I. a II. stomatologické klinice a i po jejich sloučení zůstal platným a nepostradatelným členem pedagogického kolektivu. Vychoval celé generace zubních lékařů a dodnes přednáší v anglickém jazyce pro zahraniční studenty. Od r. 1959 se zaměřil na záchovnou stomatologii. Soustředil se na řadu témat oboru – např. strukturu tvrdých zubních tkání, na obranné reakce zubní dřevě a tvorbu dentinu. Je autorem více než 200 odborných publikací v domácím i zahraničním tisku. Nejstarší dohledatelné práce pocházejí již z 50. let.

Nedílnou součástí jeho aktivit bylo spoluautorství dvou učebnic a 7 titulů skript. Za tuto činnost v r. 1981 obdržel cenu rektora UK a v r. 1987 cenu nakladatelství Avicenum. Zvláštní pozornost si zasloužil Stomatologický anglicko-český slovník (Státní pedagogické nakladatelství 1987), zpracovaný společně s Josefem Sedláčkem. V letech 1991–96, kdy byl předsedou Stomatologické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, organizoval řadu setkání – stomatologické dny Česko-francouzské (1993), Česko-britské (1994) a Česko-belgické (1996).

Otakar Brázda se po celý život zabývá také historií a výtvarným uměním, jejich vztahem k medicíně, a nelze nezmínit jeho lásku ke komorní hudbě. Po celý život se věnuje i osobnosti J. E. Purkyně a prostudoval neuvěřitelně mnoho materiálů, mimo

jiné korespondenci jeho a jeho synů. Studiem dopisů dospěl k tomu, že kdysi sporné datum narození J. E. Purkyně je dnes určeno na 17. prosinec 1787. Již před lety navázal rovněž blízkou spoluprací s redakcí Purkyňovy Živy. V Živě publikoval řadu článků: J. E. Purkyně – vědec – člověk. Příspěvek k profilu osobnosti (2011, 5: 208–211), Neznámý dopis Claude Bernarda J. E. Purkyňovi – Styky J. E. Purkyně s francouzskými biology (2012, 6: CXIII až CXV), Jediné správné datum Purkyňova narození, Zlomek neznámé autobiografie J. E. Purkyně a Emanuel Purkyně – botanik velkého nadání a zklamaných nadějí (2019, 4: 154–157 a 166–168), Dodatek k původu jména Purkyně (2019, 6: CXXXIX), J. E. Purkyně – jak žil ve Spálené ulici (2022, 2: XXV–XXVII) a nejnověji článek v tomto čísle na str. 282–284.

V Živě se věnoval i mnoha nepurkyňovským tématům: Albert Schweitzer – doktor z pralesa a jeho filozofie úcty k životu (k 50. výročí úmrtí; 2015, 6: CXXI–CXXIV), Botanická zahrada na Smíchově a její ředitel, profesor Kosteletzky (2020, 6: CXLIX–CL), Profesor fyziologie František Mareš – obnovitel Živy (2021, 1: I–V), Vincenc Julius Krombholz – lékař a mykolog (2021, 6: CLXIII–CLXIV), Fyziokratická společnost a Karel Slavoj Amerling (2022, 4: 201–204). Tak široký je záběr O. Brázdy v oblasti přírodních věd. Podobně zajímavé, zčásti purkyňovské a zčásti nepurkyňovské, jsou jeho historické publikace v lékařských časopisech: Nobilitace Jana Evangelisty Purkyně (2009), M. Fraenkel a I. Raschkow – vatislavští žáci J. E. Purkyně (2009), J. E. Purkyně a pařížská Académie des Sciences (2012), J. E. Purkyně se narodil 17. prosince – konec pochybností (2018), Vítězslav Hálek vzpomíná na poslední setkání s J. E. Purkynem. Ke 150. výročí smrti J. E. Purkyně (2019) či Purkyňova mikroskopická pozorování zubních tkání (2022).

Z jiných Brázdyvých historických témat v lékařských časopisech lze uvést články Zakladatel klinické laryngoskopie Jan Nepomuk Čermák a jeho fyziologický ústav v Praze (2010), MUDr. Oldřich Hlaváč – Alarich. Jeho zásluhy o dětskou stomato-

2 Otakar Brázda na sjezdu ČLS JEP v Senátu Parlamentu ČR

3 S předsedkyní Akademie věd ČR Evou Zažimalovou v r. 2019. Pietní akt ke 150. výročí úmrtí Jana Evangelisty Purkyně na vyšehradském hřbitově. Snímky M. Stavinohy, ČLS JEP

4 Purkyňovo oko. Zpráva o výskumu Chejnovské jeskyně na Pacově hoře, vykonané od přírodnické sekci musejní. Živa 1863, 4: 344–350

logii a literaturu medicínského humoru (2011), Jan Jesenský mladší – profesor zubního lékařství in memoriam (2016), Vzpomínka na profesora Eduarda Nessela (2020), Josef Jan Čejka, Božena Němcová a George Sandová (2020), Naše pocta hrdinům heydrichiády (2022) nebo články věnované lékařům-spisovatelům Františku Langerovi (2012) a Jaroslavu Durychovi (2018).

Na jednom z Clubů JEP (on-line na www.cls.cz) překvapil znalostmi o Purkyňově bratru Josefovi, profesoru vídeňské techniky, i jeho potomcích. A také podrobně uvedl problematiku vztahu JEP k synům

Karlovi a Emanuelovi (Hátlová, Šmucler a Svačina 2021). Cituje: „Purkyňova snacha Marie, manželka Karla, napsala vzpomínky a v nich mimo jiné vytyká Purkyňovi, že nepodpořil Karla, který studoval malířství, když byl na studiích v Mnichově a v Paříži. Kvůli tomu, že Karel neměl dost peněz na barvy a štětky.“ Ve stejném duchu pokračovala i jeho vnučka Růžena, která ve vzpomínkové knize píše zhruba toto: „Dědoušek se nikdy nepřimlulil za nikoho z rodiny, ač měl ohromné styky, a to bylo příčinou i toho, že neúspěšně skončil botanik Emanuel, můj strýc.“ V Památníku národního písemnictví na Strahově v Purkyňově fondu prostudoval O. Brázda rozsáhlou korespondenci obou synů a uvedl: „Když těmi dopisy listujete a čtete je, je možné tento názor poněkud korigovat. Syn Karel ze svých cest, které mu otec pravidelně měsíčně financoval, píše, že díky přimlívám svého otce byl uveden do nejvyšší společnosti. Co se týká Emanuela, byl botanik, původně se zapsal na studium medicíny, ale následně se začal věnovat studiu přírodních věd. Působil jako středoškolský profesor a našel místo v lesnickém ústavu v Bělé pod Bezdězem. Avšak toužil po uplatnění na univerzitě nebo na technice. Jeho ambice i schopnosti tomu jistě odpovídaly a v jeho přání se mu otec snažil všemožně pomoci.“

Při výročí heydrichiády na shromáždění v pražské Resslově ulici a v Panenských Břežanech O. Brázda zasvěceně promluvil rovněž o bratřích Jesenských, kteří pomáhali parašutistům před atentátem i po něm a byli pak se svými rodinami popraveni.

Panu docentovi jsou za poutavé články o historii vděční jak přírodovědci, tak lékaři. V r. 2021 mu Česká stomatologická komora udělila čestný titul Osobnost české stomatologie a v r. 2022 České lékařská společnost JEP zlatou pamětní medaili.

Použitá literatura uvedena na webu Živy.

Panu docentovi přejeme z redakce Živy hodně zdraví, děkujeme a těšíme se na další zajímavé články!

